

Information om TBE

Fästingöverförd virusorsakad hjärninflammation.

Det är framförallt två smittämnen som kan spridas med fästingar, dels ett virus som orsakar fästingöverförd virusorsakad hjärninflammation (TBE), dels en bakterie som orsakar borreliainfektion. Borreliainfektion kan botas med penicillin men inte förebyggas med vaccination. Mot TBE saknar vi effektiv behandling, men sjukdomen kan förebyggas genom vaccination.

Bakgrund

Varje år drabbas i Sverige cirka 250 personer av TBE. De flesta blir helt återställda, men ungefär 10 % får förlamningar och drygt en tredjedel får andra långdragna eller bestående besvär. Risken för allvarlig infektion och kvarstående komplikationer ökar med stigande ålder. Dödsfall förekommer men är mycket sällsynta.

Den som en gång har haft sjukdomen TBE får ett livslångt skydd. Diagnosen TBE ska då ha konstaterats genom blodprovtagning i sjukvården.

TBE-smittade fästingar finns längs hela kustområdet och skärgården från Skutskär till Nyköping och områden omkring Mälaren. De finns även på andra ställen till exempel längs ostkusten och kring Vänern och Vättern. Flera personer har smittats på Åland.

TBE-vaccination rekommenderas till

- barn och vuxna som vistas i naturen i länet. Fästingar trivs i gräs och skog där det är lite fuktigt. ([se karta](#))
- resenärer som skall vistas i skog och mark på Åland, i Baltikum eller i särskilda riskområden i Centraleuropa eller Östeuropa.

Vaccinationsindikationen är mindre angelägen för personer som endast mycket kortvarigt vistas i områden med smittrisk och personer som visserligen bor i riskområden men inte brukar vistas ute i skog och mark.

[>> Vaccinationsrekommendationer för TBE](#)

Generella skyddsåtgärder mot fästingbett när är du vistas i fästingmiljö

Fästingar brukar trivas i gräs- och buskvegetation, särskilt där det är fuktigt. Stövlar och långbyxor, med byxbenen nedstoppade innanför stövelskaften, och en skjorta, nedstoppad innanför byxlinningen, ger ett gott men inte fullständigt skydd. Inspektera gärna kläderna regelbundet och borsta bort eventuella fästingar. Man kan även torktumla kläder för att snabbt avdöda fästingar.

Efter vistelse i fästingområde, inspektera hela kroppen, speciellt mjuka och behårade kroppsytor. På barn fäster sig fästingarna ofta på huvudet, speciellt vid öronen och i hårfästet. Eftersom fästingarna ofta tar ganska lång tid på sig att hitta ett lämpligt bettställe kan det också vara klokt att duscha (eller bada) och kamma håret.

Om du blir fästingbiten

Fästingar som sitter fast i huden bör tas bort så snart som möjligt, helst med en finspetsig pincett eller en fästingborttagare. Fatta tag om fästingens mundelar långt in mot din hud och drag rakt ut. Vrid inte fästingen när du drar ut den, eftersom detta kan göra att mundelarna bryts loss och fastnar i huden. Använder du en fästingborttagare följer du instruktionerna för den.

Om du inte får bort hela fästingen – vänta några dagar, så uppstår en liten inflammation, och sedan kan du ofta enkelt lyfta ut kvarvarande delar med pincett eller nål. Kontrollera sedan huden, där du blivit fästingbiten. Om en påtaglig rodnad uppstår på bettstället inom några veckor eller om du till exempel får feber eller huvudvärk eller känner dig sjuk efter bettet, sök läkare. Den lilla rodnad som ofta uppstår i anslutning till fästingbettet är dock vanligen ofarlig och kräver inte penicillinbehandling.